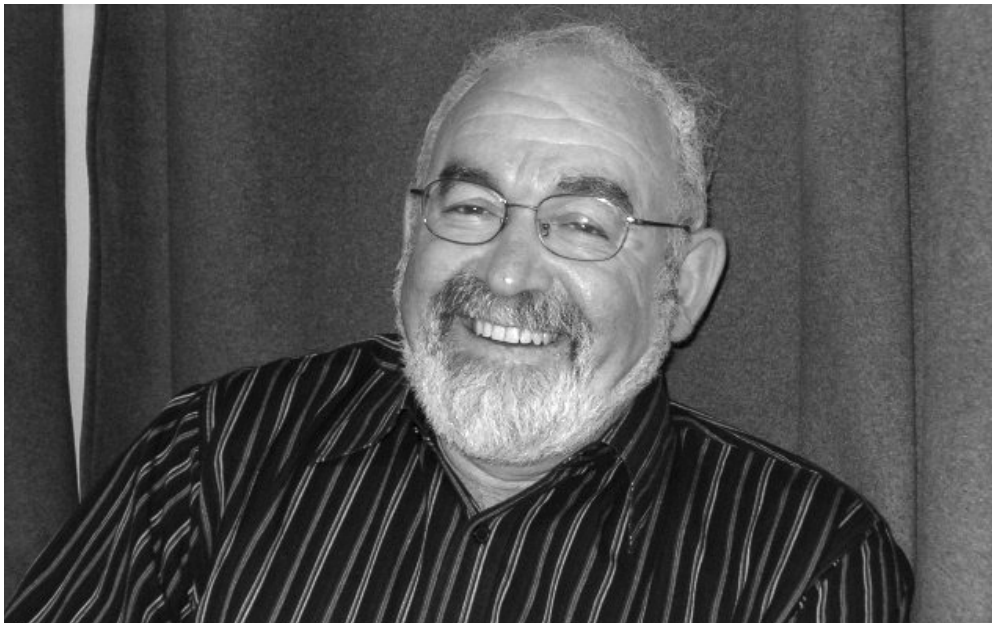

בחימת נעמי

ד"ר אברהם כדר, אבי התוכנית החינוכית המצליחה "בריינפופ", מקדיש כעת זמן, מרץ וכסף לתמיכה בתוכנית חינוכית בישראל שתכשיר מורים יחודיים להוראה והנהגה. השראתו הגדולה בפרויקט זה היא רעייתו המנוחה, נעמי, שהתחילה את דרכה כמורה בניו-יורק כבר בגיל 12

מאת אביהוא קדוש

רופא בנפשו. ד"ר אברהם כדר

מחנכים ומנהיגים

הכשרה של יום בשבוע במהלך שנת הלימודים. בצורה הזו הם יקבלו תעודת הוראה ויגיעו למקומות ובתי ספר שזקוקים לסיוע שלהם. כמו כן זו תהיה הדרך להנציח את זכרה של נעמי. רק כדי להסביר במדויק: 'חותם נעמי' היא תוכנית ההכשרה של אותם בוגרי אוניברסיטאות והיא נמצאת תחת אירגון 'חותם', שמצידו יאגד את כל הפעילות בישראל. השם הישראלי של כלל הפעילות יהיה Teach Israel First.

איפה התוכנית עומדת כרגע?

"ישנו כבר הסכם בין הממשלה לאירגון הג'וינט ותקציב מאושר לשלוש שנים בסך עשרות מיליוני שקלים. נעמי חתמה על הצ'ק הראשון כבר לפני כשנה, כשאנו משמשים כתומכים העיקריים של התוכנית. וממש לפני יומיים קרן רוטשילד-יד הנדיב נכנסה כשותפה עם סכום יפה. זה מבורך שהממשלה תומכת באירגון כזה".

אבל גרתם כאן במשך שנים ארוכות, ועיקר פעילותה של נעמי נעשה בניו-יורק, מדוע לא להקים אירגון שבו פה?

"הלב והנשמה שלנו נעמי רצתה לתמוך בחינוך שם. זה באמת מעניין מי שרוצה לקרוא יכול ללמוד עוד פרטים ב-Naomi.org".

אתה חושב שתצליח ממוקום מושבך כאן להיות מעורב באופן אקטיבי במה שיקרה במסדרון? נות האירגון בישראל? קשה להאמין שתהיה לך שליטה על הנעשה.

"התשובה היא כן. אני מעורב מאוד ונמצי בקשר מתמיד עם האנשים שם, באופן כמעט יומיומי. גיוס המורים עובד יפה עד כה, ומתוך כשבע מאות מועמדים בחרנו לאחר תהליך מיון

כדר מתייחס גם לרגעים הקשים שחווה במחצית השנייה של העשר הנוכחי, לתחילת המאבק שהוביל אותו ואת רעייתו לעבר האופק הנוכחי. "נעמי אובחנה ב-2004 כחולה בסרטן על ידי מיותר לציין שזה היה היום הכי קשה שלי בפרקטיקה. מאז היא נאבקה במחלה ועברה טיפולים כימיים וניתוחים במשך שש שנים ואפילו טיפולים מתקדמים יותר. תמיד הייתה לנו תקווה שהיא תוכל להחזיק מעמד ולהגיב היטב לטיפולים אבל בסופו של דבר היא נפטרה".

עכשיו, כשהוא מנסה להתמודד עם הבור שנפער בחייו, אברהם כדר מרמז על הכיוון אליו מיועדת ההתמודדות הזו. הוא אומר לי, "אני חושב שזה יפה לראות מורה שמאמץ תלמיד". אכן, אפקט החניכה לא נעלם מעיניו של כדר השוקד בימים אלו על הונקתה של "חותם נעמי", תוכנית שהיא חלק מהמקבילה הישראלית לזו האמריקאית שנקראת Teach For America, תוכנית הבאה לטפח מורים על-ידי תגמול עבודת הוראה יחודית במימון לימודים לתואר שני.

"בשלב מתקדם של מחלתה של נעמי שמענו על ניסיונות לפתח תוכנית חינוכית שכזו בישראל. מי שסיפרה לנו עליה הייתה שלומית עמ"י חי, שהייתה המנכ"לית לשעבר של משרד החינוך ונחשבת לטובה ביותר ששימשה בתפקיד. היא ביקשה להביא כוח אדם איכותי למערכת החינוך וזהו כמובן נושא שמאוד קרוב לליבנו. ביקשנו לתמוך בתוכנית. למעשה, הרעיון הוא לגייס תלמידי מידים מצטיינים, בוגרי אוניברסיטאות, ולהעביר אותם קורס הכשרה קצר בן כמה שבועות פלוס

מפעלי ואירגוני הנצחה הם מעין פרס ניהומים קר ואכזר לכל אותם אבלים ברחבי העולם. פרס הניהומים הזה, שבא בצורה של תרומות, מילגות, מבנים קהילתיים או הקמת אתרי מורשת ("על שם..."), הוא מעין סוכרייה חמוצה שלא ממש מס' ייעת עם האובדן היומי-יומי אבל מצליחה להפוך שם של אדם קרוב שאבד לנו לנחלת הכלל ואולי גם לרפרד במעט את השכול והכאב.

תקופה לא קלה, אם כך, עוברת על ד"ר אביהם כדר. האימנולוג ורופא הילדים שנטש את הפרקטיקה המשגשגת לטובת הרפתקאות היי-טק מוצלחות, שקנו לו שם וכבוד בקהילה היוזמים והחולמים המקומית, שכל בשנה האחרונה במהלך חודש אחד הן את אשתו, נעמי, והן את אמו.

כדר, 59, יליד ראשון לציון, שהייתה אז מוש"ב, נהג להתרוצץ במשק החקלאי של הוריו ביחד עם ששת אחיו ואחיותיו. מאוחר יותר הוא התגלגל ללימודי פיזיקה באוניברסיטה העברית בירושלים ולאחר מכן ללימודי רפואה באוניברסיטת תל אביב. לאחר תקופות עבודה בכתבי החולים "אסף הרופא" ו"תל השומר", הגיע כדר למרכז ע"ש אלברט איינשטיין בניו-יורק ולמכון הרפואה הלאומי, שם עסק במחקר שניסה, בין היתר, ללמוד את מחלת האיידס, מחלה שאותה הפצתה ינסה למנוע בהמשך בעזרת אחת מחברות ההונק בהן הוא מש' קיע.

כדר היה נשוי לנעמי פרוור, בת לניצולי שואה אמריקאים שעשתה עליה כנגד רצונם של הוריה. היא למדה הוראה בירושלים (שם נפגשו השניים), ואף לימדה אנגלית בגימנסיה הריאלית בראשון לציון. "היא הכירה את ישראל מכל הכיוונים", הוא מספר בערגה, תוך שהוא מבאר מדוע חינוך היה בראש מעייניה של אשתו המנוחה.

"מגיל צעיר היא למדה בבית ספר רגיל וגם בבית ספר ליידו. כבר בגיל 12 היא הפכה למורה ליידו, ומגיל צעיר היא לימדה את הכיתה. כך היא פיתחה את החוש והאהבה למקצוע. היא פתחה בהמשך שני בתי ספר ליידו בניו-יורק, שכן יידיש כשפה ותרבות היו מאוד חשובים לה. זה היה חלק ממי שהיא".

היא לימדה יידיש מתוך כבוד להוריה? "זה יותר מתוך כבוד לעם ישראל ולתרבות היהודית. מיליוני אנשים השתמשו ביידיש כשפתם וישנה ספרות עשירה ביידיש. כולם אומרים ש'זה נשמע יותר טוב ביידיש' אבל לא רבים יודעים ומבינים יידיש בצורה נכונה, כשפה. יש בה את כל החוקים של שפות אחרות. יידיש זה משהו רציני ולא איזו שפת ניואנסים חמדמדה".

פעם שמעתי את בילי קריסטל אומר שיידיש זה שילוב של גרמנית וליחה. כדר צוחק: "לא! לא מקובל עלי. אבל בהחלט, יידיש היא דבר מאוד יקר שלעתים מתייחסים אליו בשטחיות".

”
הרעיון הוא לגייס תלמידים מצטיינים, בוגרי אוניברסיטאות, ולהעביר אותם קורס הכשרה קצר בן כמה שבועות פלוס הכשרה של יום בשבוע במהלך שנת הלימודים. הם יגיעו למקומות ובתי ספר שזקוקים לסיוע. זו תהיה הדרך להנציח את זכרה של נעמי

אימאם יקר

למה לא תצא אתה הגדול מכל הסיפור הזה ותעשה שלום עלינו ועל כל ניו-יורק?

סיפור "מסגד גראונד זירו", או "מסגד המריבה" או מסגד "למי בכלל אכפת מהשטויות האלו, תבנו אל תבנו, רק תעזבו אותנו בשקט כבר יא-אללה" עבר מזמן את גבול הטעם הטוב. אם בהתחלה עוד חשבתי שיש כאן שיעור מרתק בחברה אמריקאית, אני רוצה להגיד לכם שלאט לאט אני מאבד את צד יפה הנפש וחופש לכל וכל הכעס הזה מרוקן לי את בלוטת הסובלנות, עד שרק רק בא לי שהמסגד הזה יעוף לי מעיתון הבוקר, שיעוף לי מהחיים.

אז מה? האם אני, איך אוהבים להגיד את זה בתקשורת עכשיו, "איסלמופוביק"? בטח שכן! כאילו, הייתי איסלמופוב כל החיים שלי, לא? הרי לעזאזל, גדלתי בישראל, המדינה היחידה בעולם בה אוטובוס היא מילה נרדפת ל"פצצת זמן מתקתקת" ו"שמע ישראל"...

כשהגעתי לעיר לפני חמש שנים, לקח איזה חודש-חודשיים עד שממש התחשק לי צ'ולענט. היה קר וחורף ונסעתי לבורו-פארק בשביל לקנות קישקע. ביציאה מהסאבוויי, רגע לפני שנכנסתי לשכונה הכי בני-ברק בניו-יורק, קולות של מואזין בקעו מתוך צריח לבן, והחמין של שבת העלה אדים נעימים של דו-קיום.

אחר-כך אני עוד אמצא את עצמי קונה חלב מהתימני בפניה, זה שלו שב חולצה של שיחרור פלשתינ, והוא מצידו יצא יום אחד עם אלת בייסבול בשביל להגן עלי מפני שיכור אלים. וכשנתייעץ עם המצרי בבורגה, ונשאל איזה כרטיס חיוג מחזיק הכי הרבה דקות בשיחת טלפון לישראל, הוא בלי לחשוב ימליץ לנו על "ורוטל", לא פחות משלוש-עשרה דקות לכל שיחה שהוא עורך לגדה המערבית.

אבל בין כל האחוה, הסכבה והחלומות באספמיה, גם כאן מתעוררים לבקרים של פחד וחזרה. היה למשל את אותו שבוע בו כעסתי כל כך על שכניי מברוקלין, קבוצה של מוסלמים קיצונים שהתעצבנו על יוצרי סאות' פארק בגלל פרק בו מופיעה דמותו של הנביא מומחד בתחפושת דב. הם איימו בשן ועין וכריתת גפיים וקומדי סנטרל החליטו, בלית ברירה, למשוך את הפרק משידור.

וזה קרה כאן באמריקה, ארץ החופש, חופש, חופש, חופש הדיבור, חופש הדת, קיבנימט, אף אחד כאן לא באמת חופשי. בגדר האפשר. ואפשר לקנות כרטיס חיוג לישראל או פלשתינ וגם להשאיר בחיים. סוג של חופש. לפחות להשאיר בחיים.

יש מסגד בברוקלין. מסגד בשביל הזה מהבורגה. אפשר לשער שבמסגד הזה מתפללים חברי קבוצת הטרור מברוקלין שהיו פעם גיבורים על תוכנית מצוירת. מישו סוגר את מסגרי ברוקלין בגלל הפנאטים האלו? מישו מונע לפתוח מסגדים חדשים בברוקלין? אז בבקשה אימאם יקר, אל תבוא ותדביק תגיות של "איסלמופובים".

אסון מגדלי התאומים הוא פיגוע הטרור הכואב ביותר שחטפה ארצות הברית. אחד האירועים הקשים ביותר בהיסטוריה של האנושות. והעיר המפגרת הזו עדיין מתלקקת ובקושי מצליחה לבנות חניון על הבור הענק שנחצב בלב האומה. תשע שנים אחרי, ואנשים עוד פגועים וכואבים. מה תעשה? גם אם אתה צודק במטרתך, אימאם יקר, ואני מאמין בכל ליבי שאין סיבה הגיונית בעולם שתמנע לבנות מסגד שני בלוקים מגראונד זירו, אנחנו לא עוסקים כאן בהגיון.

בעיר הזו חיים ביחד ובכרי לחיות ביחד צריך לוותר לפעמים. רק לפעמים. שלומית, למשל, לא אוהבת שאני משתמש לה במברשת שיניים. אז אני מאשים אותה בשינאת שיניים? קורא לה דנטופובית? לא. אני פשוט לא משתמש לה במברשת השיניים.

הרי אנו כולנו מהגרים או בני מהגרים בארץ הזו. באנו מבחירה ולרובנו יש גם לאן ללכת, אם באמת לא טוב לנו פה. זוהי אדמה מחבבת, תומכת בפליטים שעייפו מהקרבנות בבית, אנשים שבאו למקום חדש ומבטיח, בשביל לקבל פיסה שפויה של שקט והבנה, הידברות וסובלנות, מחוות קטנות שלפעמים נדמה כי נעלמו מן העולם.

אימאם יקר, תהיה אתה האיש הגדול בסיבוב הזה, תוכיח לעולם שיש דרך אחרת ואינשאללה, תחזיר את השלום לניו-יורק.

רות שהגיעו לשווי של 150-200 מיליון דולר ואז נכנסו אליהן קרנות הון סיכון ותוך חצי שנה החברה נעלמה. היו כמה מקרים שכאלו, ואני לא רוצה שאף אחד יהרוג אותי ברחוב, אז רק אומר שצריך להיזהר מקרנות הון סיכון!

ללא כל צל של ספק, פרת המזומנים העיקרית של כדר היא חברת "בריינפופ" הלא היא אתר הינוכי המציג מאות סרטוני אנימציה המותאמים לתוכנית הלימודים האמריקאית ומקיף שלל מקצועות, דוגמת מתמטיקה, טכנולוגיה, היסטוריה, מדע, אנגלית, מוזיקה ואמנות. האתר, שקיים גם במדינות כמו מכסיקו, בריטניה, וכמובן ישראל, פועל במספר שפות (אנגלית, צרפתית וספרדית) וזוכה לשמונה מיליון גולשים בחודש. לדברי כדר, למעלה משישים אחוז מבתי הספר בארצות הברית משתמשים בתכניו המונפשים באופן כזה או אחר, ודי להסתפק בחלקיק מרמי המנוי שמגיעים מכשליש מאותם מוסדות בכדי להבי טיח עתיד הינוכי טוב יותר לילדי ארץ הקודש. כחלק ממסע התרחבות וההתייעלות של מפעליו השונים, מעתיק כדר את שלל אחזקותיו לחלל בן 13,000 רגל רבוע ברחוב 17 מערב. שם יתמקרו מאמצי ההתרחבות העסקיים. הוא גם שמח לספר על פירוש שם האתר, כמו גם הסלוגן שלו: "ככל שאתה יודע יותר, אתה יודע יותר".

"לגבי השם בריינפופ - הבנתי בתחילת עידן האינטרנט שמילת הבאזו צריכה להיות 'בריינ' וחברי הקבוצה שלי הגיעו עם כחמישים הצעות. בחרנו בשם הנוכחי כי הוא תיאר באופן מצויין את מה שרצינו להשיג, כלומר את השנייה הזו בה אתה מבין את המסר או במה מדובר, את העיקרון המדעי שאנו מציגים. החלק של 'פופ' מגיע מפופולרי, ומסוכריה על מקל גם כן. הסלוגן גם ניתן לפירוש בכמה אופנים".

קיבלת הצעה למכור את החברה?

"כל יום וכל טלפון רביעי או המישי שמגיע למשרד. חלק אפילו רוצים רק אחוזים. תראה, בעבודה קשה וטובה ותוך שמירה על המהות של המוצר עברנו ממשוה שהיה מיועד להורים ולילדים למוצר שהולך לתלמידים, מורים ומ' שהו שהוא חלק ממערכת החינוך האמריקאית. אנו מציגים או מכסים כמעט את כל הנושאים הנלמדים".

אתה מוצא ששוק האנימציה, והאינטרנט בכלל, מעניין יותר מתחילת העשור?

"אנימציה היא רק אחת הדרכים להעברת מידע, זה כלי ברור יותר. מחקר אחד הראה ששימוש באנימציה שלנו מעלה את המוטיבציה של תלמידים, אך גם צורת ההגשה של החומר מעלה את ה-HOTS (High Order Thinking) (Skills), שהיא כרגע המילה החמה בתחום החינוך. כמובן שאו לא ידענו על המושג הזה ופשוט רצינו לשמור על דיוק ושהפד שמדברת אל לב הילדים. השתדלנו לא לעשות טעויות".

זה מתאים לאדם שאתה?

"אני בנפשי רופא, ומורה שגם פועל בצורה מתודולוגית כמו רופא. זוהי אמנם פריבילגיה אבל אתה גם צריך לדעת להכיר בטעויות שלך ולהודות בהן. לתת לאחרים ללמד כל הזמן וללמוד מוד כל הזמן. הייתי רוצה שיהיה לי זמן ללמוד ספרות עברית, אבל נפשי היא ברפואה".

המטלה שהצבת בפני עצמך, לנסות ולעזור לשפר את עתידם החינוכי והמקצועי של ילדי דים ישראלים מרגשת אותך? ואולי בכלל היא גורם לחרדה?

"הפעילות היומיומית שלי משאירה אותי צעיר. אני נרגש באופן מיוחד מהנושא הזה מפני שאני מאמין שזהו רק צעד ראשון בדרך לשינוי מערכת החינוך בארץ. יש לעזור להפנות את החינוך לכיוונים שיותר מתאימים לשינויים המתרחשים במאה ה-21. כמי שמנהל את החברה שלי, אני עוזר לעשות את השינוי בארצות הברית וכולי תקווה לעשות שינוי גם בארץ".

אתה מרוצה ממצבה של מערכת החינוך בארץ?

"אני לא במקום שלי, ואני לא רוצה לשפוט... לא יודע. באמת, לא יודע".

אם כך, אתה מצטער שלא התחלתם עם הפרויקט בשלב מוקדם יותר?

"לא, כי נעמי הייתה מעורבת וזה מספק אותי לדעת, או לפחות מהבחינה הזאת, שהיא ידעה ותמכה במה שקורה, והיה לה חלק בבחירת רות שעשינו. 'חותם נעמי' נמצא בידיים טרבות בישראל. הרוח החדשה שאנו מכניסים היא מרשימה ומאוד חיובית. יש עניין של זמן ותזמון ואני סבור שהוא מתאים בהחלט".

מקור ההשראה. נעמי פרוור-כדר

שרמה לזה של יחידות עלית בצבא, כשכעים איש שממש קצת התחילו את הקורס. אגב, ההכשרה ניתנת על ידי 'בית ברל' ובית הספר לחינוך של אוניברסיטת חיפה, כשהמורים שלנו מתחייבים לחוזה הוראה בן שנתיים".

באילו אזורים בישראל תתמקדו?

"במקומות שזקוקים למורים טובים אבל דווקא בערים הגדולות כמו ירושלים, תל אביב, חיפה ובאר שבע. נתמקד בבתי ספר קשים בערים אלו שצריכים את החינוך הזה. זו קבוצה נבחרת של תלמידים מצטיינים שהולכים לייצג את כלל המקצועות: מדעים, מקרא, אורחות, לשון, אנגלית, כל מה שצריך. המחשבה היא שאותם אנשים יהפכו להיות מנהיגיה העתידיים של מערכת החינוך ומערכות אחרות לאחר שהם עברו עוד שלבי קריירה. כמעט כל האנשים שמוכיחים את מערכת החינוך במימשלים הנוכחיים של מדינות ארצות הברית היו ב-Teach For America".

מה קורה עם גיוס הכספים?

"התוכנית תשמח לקבל תרומות נוספות. אני חושב שחזוקה של מדינת ישראל, שהייתה כה יקרה לנעמי, תלוי באיכות החברה באיכות מחנכיה ומנהיגיה".

אתה הושב שבכל מפעל הנצחה שכזה יש מישו אנוכי?

"זו שאלה מאוד קשה ולא... תראה, רגשית היא מאוד קשה עבורי. לשמחתי, נעמי לפחות הייתה מעורבת ב'חותם נעמי' והיא גם ביקשה שאתרום לתוכניות הקשורות ליידיש. תוכנית הקיץ לילי מוד יידיש של אוניברסיטת תל אביב תיקרא על של נעמי כמו גם חלק מהתוכנית באוניברסיטת קולומביה. אבל לצערי, התשובה שלי היא שלא. זה לא עוזר לי, ממש לא. מצד אחד אלו דברים שהיו חשובים לה, אבל זה לא מסייע לי להתמודד עם האובדן".

היי-טק חינוכי

נדמה כי תרומותיו הנוכחיות והעתידיות של כדר למערכת החינוך הישראלית, ובכלל, לא יכלו להתרחש לולא הצלחתו העסקית בתחום הטכנולוגיות המתקדמות.

בסוף שנות התשעים, כדר, כזכור אימוני לוג ורופא ילדים בעל קליניקה במאונט קיסקו, השוכנת צפונית למנהטן, החליט לפתח מערכת שתעזור לחולים לקבל יותר מידע על מצבם הרפואי. היכרות שערך עם קבוצת מתכנתים ויוזמים הובילה אותו להשקעה בחברה שייצרה את מה שיימכר ויהפוך בסופו של דבר ללוח השנה של אתר האינטרנט "אאו". כדר, אם כן, זכה במניות ראשוניות של ענקית האינטרנט והבנונה הטכנולוגית ששטפה את עולם העסקים המערבי לא פסחה על סף דלתו. מאז השקיע כדר בחברות מצליחות וכושלות כאחד, כשבין המיוזמים הבולטים ניתן למנות את חברת המשחקים החברתיים 'אוברון מדיה', 'קיי סולו', שנרכשה על ידי מייספיס, ולאחרונה גם סטארט אפ שעוסק בבדיקת מלל ורדוקו לשוני. "השקעתי גם ביוזמה שת-קדם שיטה טכנולוגית לביצוע ברית מילה ללא צורך בניתוח ואולי תשנה קצת התפשטות מחלת האיידס באפריקה בדרך זו", הוא מתגאה.

איפה היו הטעויות שלך?

"היו לי המון. השקעתי כמשקיע ראשוני בחב"